

Як 20.650

**Какъ слѣдуетъ жить,
вѣровать и молиться.**

Издание Якутской Революционной
Комиссии

Якутскъ

Трестомъ Областного Управления

1914

Какъ слѣдуетъ вѣровать, жить и молиться

Хайтах итӳгӳн олодохха, ӱцӳххӳ да сӳб-
тӳгӳй.

1. Вон. Кимі асигі итӳгӳн?

Отв. Итӳгӳнӳн цӳн-кырык Таңараны.

2. Вон. Цӳн кырык Таңара дӳн кимі?

Отв. Ага, Уол, Сынтой Тын, бір тӳрӳт,
арарылыбат Тронца, Таңара бу
бар соготок цӳн-кырык Таңара

3. Вон. Таңара тусун хайтах ӳйдӳхиӳтӳн
сӳнтӳгӳй?

Отв. Аӳи Таңара бар Тын, бары сӳргӳ
бар бӳолаччы, барытын бӳлаччи, Кі-
ні ханка даганы дӳлі бар, Кимі бӳ-
лӳр оңорӳларбытын, бӳлӳр саныр да
саныларбытын.

4. Вон. Таңараны итӳгӳн дӳн тугӳй?

Отв. Айі Таңара иң кырдык бар дйән,
Кіні кісіләріә тугу бйләрбйгә, ол
кырдык дйән уорбалабакна ылынар
буоллахнытына, бу буолар Таңа-
раны иңгәйәр дйән.

5. Вон. Святой Троица ісіңәр бйр Айі Та-
ңараны иңгәййңцгт, хайтах иңгәййә-
гит әсігі Айі Таңара тусун?

Отв. Кіні Таңара, соб-есготох төрөбүт
Уол Агата; Кіні барытын иңгәйи
көңүлүн ісіңәр тутар; Кіні айбыт
халланы, сйрі, бары көстөрү көстү-
бәгит да.

6. Вон. Хайтах иңгәййәгит Уол Таңара тү-
сун?

Отв. Кіні бәр соб-есготох төрөбүг Айі
Таңара Уола; Агаттан төрөбүг ба-
ры үйәләр івнеләрівә; Кіні Ага-
ны кытта бйр төрүт. Барыта Кіні-
нән буолбута.

7. Вон. Тугу еңорбутаг Айі Таңара Уола
бісігі бысанарбыт тусугар?

Отв. Таңара Уола, Айи Тойон Исус Христое биеги бысанарбыт тусугар халданарган тусан кэлбигә, кии әтин Байәтигәр ылыта Свигей Тын-тан, Мария да дийн Кые хотунтан, кие да буолбута.

8. Вон. Таңара Уола кие әтин Байәтигәр ылыта дйәбиг кәннә, того әби әти-ләр: кие буолбута дйән?

Отв. Таңара Уола кие буолбута дйән әти-ләр биегини үөрәтиэх ичин: Кии кие әтин ылытын үрдүнән, кие ду-шатын да ыла; ошон толору кие буолбута, Таңара бәрэн халлар-бакка.

9. Вон. Бу кәннә туру оңорбутаи Таңара Уола биеги бысанарбыт тусугар?

Отв. Кии биеги тусугар, киегин бы-сытынан, остөхтөрүнән крест ма-ка тараччы—тардылыбыта, муң-наммыта, көмүллүбүтә.

10. Вон. Көмүллүбүтүн кәннә туох буолбу-тай?

Отв. Иисус Христос үсүе күнүгәр тіллі-
бітә.

11. Воп. Иисус Христос тіллібітін кәннә хан-
на барай? Білігін да ханна бәрый
Кіні?

Отв. Кіні тіллібігін кәннә бұ ап—дой-
дуга бара, үөрәнәччиләригәр төгүл-
төгүл көстөн; онтон төрдәуон хонуга
түлзәригәр ыттыбыта халланарга;
білігін озорор Агатын уңо—өггүгәр.

12. Воп. Ага уңо—өггүгәр озорор діән тыл
төлкөтө тугуй?

Отв. Бу булар Аганы кытта бір тәң
көңүләнх діән. Аганы кытта, Свя-
той Тыны кытта біргә ырахтагы-
лыр халлан да үрдүгәр, сір да үр-
дүгәр.

13. Воп. Аһі Тойсымут Иисус Христос бу
сір үрдүгәр әмиә кәлиәгә ду?

Отв. Әмиә кәлиәгә үрдүктүк, улаханньы
атыран

14. Воп. Туох тусугар Кіні кәлиәгә әмиә?

Отв. Кӱлӱгӱ тыннахтары, ӱбӱттӱри да
цӱлӱ.

15. Вон, Хантан ылымлыӱктарай ӱбӱттӱр?

Отв. ӱбӱттӱр тӱлӱӱттӱрӱ.

16. Вон, Цӱл кӱннӱ тӱох бӱологаӱ?

Отв. Кӱнӱ — кырцыксыттар, айыларыт-
тан ырастаммыттар барыӱктара ба-
раммат ӱӱӱӱх олоххо, онтон айы-
лахтар, айыларыттан кӱмсиммӱттӱх-
тӱр барыӱктара бараммат ӱӱӱӱх
мӱццӱ.

17. Вон, Хайтах итӱгӱӱӱгит Святой Тын ту-
сун?

Отв. Святой Тын бӱр тыннах гыбаччы
Айи Тойон. Кӱни Ага Таңараттан
тахсар. Кӱнини ытыктыӱх, итӱгӱӱӱх
кӱрӱцнӱхнит Таңара дӱӱн, Аганы,
Уолу кытта тӱццӱк.

18. Вон, Айи Тойон Исус Христос Кӱми ын-
пытай Ага Таңараттан сӱр ӱрӱгӱр,
сунту итӱгӱӱӱччӱӱри кытта кӱстӱм-
нӱ бӱр бӱологун?

Отв. Святой Тынны.

19. Воп. Тугу бйәрйәр булар Святой Тын Христосу көнөтүн итгәйһәмчиләргә?

Отв. Бысанылах благодаты; ол булар бысанылах күсү—көмөнү.

20. Воп. Святой Тын бысанылах благодата хайтах бәриләр булар?

Отв. Кистәләң Таңара күсүнән.

21. Воп. Кистәләң Таңара күсә дән тугуй?

Отв. Кистәләң суол бәр оннук агабыт — гололох оңорор сүола, ханна көстөр бысынан көстүбәт, кисі өйүнән ситилбәт, Таңара күсә оңсулар.

22. Воп. Оннук кистәләң суол хасый?

Отв. Сәттә Сүрәхтәнәр, Мүрәйән оңунохтанар, Христос әттәх—ханыгар тиксәр, айыны әтәр, агабыт солото булар, бәргәсәләвәр, елеинән оңунохтанар, атыннык әтгәххә—собо-ровайданар дән.

23. Воп. Ханна бәриләр бысанылах благодат кистәләң—суол?

Отв. Церков ісігәр.

24. Вои. Церков діән тугуй?

Отв. Церков діән булар бары көнөтүк Христосү ігәгәйәр цон.

25. Вои. Кім тәрийбитәй церкваны?

Отв. Айі Тойон Исус Христос.

26. Вои. Кімі Айі Тойон турорбутай церква ісігәр үөрәтәччиләринән, кістәләң да Таңара сүоларын оңороччуларынан?

Отв. Духовнай сололохтору: архіерейдары, агабыттары, ону кытта, кістәләң Таңара оңосутугар кыттысарга діаконнары.

27. Вои. Діакон тусна бәйәтә кістәләң Таңара сүолун оңорор ду?

Отв. Сүох. Кіні кістәләң Таңара оңотугар, кыттысар әрә.

28. Вои. Сөнтөх дүо, церков сәттә Таңара кістәләң күсә сүох буологар?

Отв. Сүох. Сәттә кістәләң Таңара күсә сүох церков бәр бӯологун сөбө — сүох.

29. Вон. Кістәләң Таңара күсәңи әңрәр дүховнай соллохторо сүох церков бәр бӯолоғун сағанар дү?

Отв. Ханиа кістәләң Таңара күсәңи әңрәроңчулар сүохтар, онно церков да сүох,

30. Вон. Түох тусуттан дүховнай соллохторо сүох буолахтарына церков сүох буолохтағый?

Отв. Ол тусуттан: дүховнай соллохторо сүох кістәләң Таңара күсә сүох, кісәләң Таңара күсә Святәй Тын да благодата бәр буолбат, онтоң Святәй Тын благодата сүох, быованы да сүох.

31. Вон. Ханиа суружлаңи тұраң көнөтүк ітәгәйәр үөрәх?

Көнөтүн ітәгәйәр үөрәххә,

32. Вон. Көнөтүк ітәгәйәр үөрәх хайтах ағыллар?

Отв. Ітәгәйәбін соғотох Ага Таңараны, барыны тұтаччыгы, халланы, сирі да, көстөрү, көстүбәті да Айбыты.

(Ітәгәйәбін) соготәгу да Айи То йо-
ну, Исус Христосу, Таңара Уолун,
соготох төрөбүтү, Агаттан төрөбү-
тү бары үйәләр іәниләринә; Сырлы-
гы сырдыктан, кырцык Таңараны,
кырцык Таңараттан, төрөбүтү, айыла-
лыбатагы, Агатын курдугу, Кіні-
нән да барыта буолбута (Ітәгәйә-
бін) бісігі кісіләр түснүтугар, бі-
сігі да бысанарбыт іәнигәр, халлап-
тан түсән кәлбіті, кісі әтін Бәйә-
тігәр ыдыты, Святой Тынтан, Ма-
ріә да діән Кыс—Хотунтан, кісі
буолбуту; крестка тараччы—тар-
дыдан, тогосоломмуту бісігі түснү-
тугар Понти́йская Пилат барына;
мүңнаммыты, көмүллүбүтү, тіллібі-
ті да үсүс күнүгәр, суруктар хоту,
(Ітәгәйәбін) ыттыбыты халлаптар-
га да олоору Агатын уңо өттүгәр.
Іккісін да кәләрі славаны кытта,
тыннахтары өлбүттәрі да цүллү,

Кіні да царствата усуга—суох буо-
лота. (Ийгэйиби́н) Айи Тойон Свя-
той Тыны, тыннах гынары, Арат-
тан тахсары. Ийи́хэ Арага, Уолга
вуртун биир тэң үнүлэир, слави да
гынылар. (Кіни) Пророктарынан
ийи́н. (Ийгэйиби́н) советох, Святой,
сөбүрлэй, Аюстотелсэнай да церкваны
Ийи́нэби́н советох сүрэхтэнири айы-
лар хаалаарылыахтарын ісін. Көсү-
тэби́н олбуттэр тизлэлэрин, хойууку
на үйи оюгун. Аминь.

33. Воп. Аларда көнөтүн биир ийгэйири́н
быһаһыахха сөб буолар ду?

Отв. Суох. Ол. Ийгэе.

34. Воп. Көкөтүн ийгэйи́ртэн ураты туох
сөбүтөтүй быһаһарга?

Отв. Ыйахтары толоруох кэрэҕинэһит.

35. Воп. Туох ийгэе биирбитэй бисийхэ Айи
Тойон?

Отв. Туохтагар да оруун Айи Таңараны
таһтыахха, бу көннөй хайа да киэ-
ни бэйэбитин курдук таһтырга.

36. Бол. Хайтах үңдүргө Айи Тойон ыгъах
бидирбитай?

Отв. Кини йинийә үңүң әсиги бу бурдун
дин: Халланыгы Арабыт бидийнә
сватийдәинвин атың Айийнә: кәлән
царетван Айийнә: сир үңдүгәр көң-
лүн Айийнә, халлан үңдүгәр бур-
дун буолдун; бүгүңдү күннәги азыр
асытын бидийнн күлү бидийхә бү-
гүн; бидий да айыларбытын хал-
лар бидийхә, хайтах бидий да хал-
ларабыт бидийхә айыны озорбуе-
тарга айыларын кәләримә да бидий-
гини аңархайга, хата быса бидийн
адынтан (абасы адынтан).

37. Бол. Хайтах түтүнүөх кәринкәхитий Айи
Таңарабытыгар үңдүрбит сарына?

Отв. Бидий бидийтүн, сүрәхитин ытй-
рәх түстахыт Айи Таңарабыты-
гар, сөбө—сүрәхитүн бидийн тү-
раммыт, ону кытта Айи Таңара асы-
нытыгар толору әрәий-сәнаммыт.

Білігін äтiң бәйбәгiт хайтах iтә-
гәйәххә, озорохха, үңөххә сөбтөгүй.

Iтәгәйәбiн иң кырцык Таңара-
ны, iтәгәйәбiн Святой Троица iсi-
гәр соготох бiр Таңара бәр дiән—
Ага, Уол, Святой Тын, бiр төрүг,
арарылыбат Троица Таңара; iтә-
гәйәбiн Айи Таңара Тын дiән, ба-
ры сiргә бәр буолаччы, барытын
бiләччи, Кiни ханна даганы дәмi бар.
Кiни бiләр оңоруларбытын, бiләр са-
наларбытын.

Таңараны iтәгәйәр дiән буолар,
Айи Таңара чакчы бәрэн, Кiни кi-
сiләргә тугу бiләрбiтiн онү кыр-
цык дiән, уорбалабакка бiлэнар
буолахшытына.

Святой Троица iсiгәр соготох бiр
Таңараны iтәгәйә, iтәгәйәбiн, Ага
Таңара, соб-соготох төрөбүт Уол
Агата бәр дiән, Кiни барыны ту-
таччы, халланы, сiрi да айбыт. Iтә-
гәйәбiн, Уол Таңара бәр соб-сого-

тох төрөбүг Ага Таңара Уола дiән,
Кiнi төрөбүтә Агаттан бары үй-
ләр иннiләрiнә, Кiнi Аганы кытта
бiр төрүт. Кiнiннән барыта буолбу-
та. Итәгәйәбiн, Таңара Уола бiсiгi
бысанарбыт тусугар халланнартар
түсән кәлбiтә, кiсi әтiн Бәйәтiгәр
ылыбыта, Святой Тынтан, Марiя да
дiән Исы Хотунтан, кiсi буолбута;
бiсiгi тусугар крест маска та-
раччы тардылыбыта, муңнаммыта,
көмүллүбүтә, үсүс күнүгәр тiллiбi-
тә; халлаңна ыттыбыта, озорор Ага
уңо өттүгәр, ырахтагылыр Аганы,
Святой Тыны кытта халлан да үр-
дүгәр, сiр да үрдүгәр.

Итәгәйәбiн, Таңара Уола, Айi
Тойон Исус Христос әмiә кәлiәтә
сiр үрдүгәр, үрдүктүк атыран, тын-
нахтары өлбүтәри да дүлү. Бары
өлбүттәр тiллiәхтәрә. Дүл кәннә кө-
нө кырдыксыттар, айылара ырас-

Тын благодата суох, аысаны да суох.

Итэгэйбін, кісі бысаныырын ісін
көнөгүк итэгэйэр итэгэс, аңардае кө-
пөгүк итэгэйэр үрдүкүн Айи Тойон
ыйагыт ситэриэххэ бар. Айи Тойон
биздэ бисіэхэ манньк ыйагы: Айи
Таңараны тусхтагар да ордук таң-
тырга, онгон хайа да кісіні бэйбэ-
тін таптырбыт курдук таптырга.

Итэгэйбін, бысанылах благодаты
ызыах ісін Таңарага үңөх кэрің-
нэхніг. Хайгах үңөххэ сөптөгүн
Айи Тойон Бэйэтэ үөрөһүтэ Святой
Аностааларын бугурдук: «Халган-
нагы Агабыт бисіәнэ»...

Бисігі үңөх кэріңнахніт өйбүтүн,
сүрэхнітін Таңарага ытыараммыт,
сөбө суохнутун біліһән тураммыт.
ону кытта Айи Таңара асынытыгар
толору әрәнэ срданмыт.

